

Pelastustoimen ja ensihoitopalvelun moniammatillinen yksikkö ihmisten turvana ja yhteistyön tukena Puumalassa

Väestön ikärakenteen muuttuminen, kaupunkilaistuminen ja julkisen talouden tiukentuminen asettaa paineen kehittää palveluiden tuottamiseen ja käytännön toimintaan uudenlaisia ja yhteistoiminnallisia ratkaisuita.

Kyseessä on uudenlainen ensihoitajan ja pelastajan työparitoiminnan ja kotiin vietävien palveluiden toimintamalli, jonka avulla vastataan laajemmin ja kattavammin kotiympäristön turvallisuuteen liittyviin asioihin ja ihmisten terveydellisiin tarpeisiin sekä niiden arviointiin kotiolosuhteissa.

Toiminnallisena tavoitteena on tukea ihmisten kotona asumista mahdollisimman pitkään kehittämällä tähän yhteistoiminnallisia ja tarpeisiin vastaavia toimintamalleja.

Moniammatillisen yksikön toiminnan kehittäminen on yksi keino vastata sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi, yhdenvertaisuuden parantamiseksi ja kustannustehokkuuden toteutumiseksi. Toiminnalla turvataan ympärivuorokautinen valmius ja ammattitaitoisen työvoiman saanti harvaan asutuilla seuduilla ja pienemmillä paikkakunnilla.

Oheisesta toimintamallista on kattavia käyttökokemuksia ja tutkittua tietoa jo neljän maakunnan alueilta (Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala) ja sen käyttöönottoa ollaan laajentamassa myös muilla muualla.

Yhteistyömalli mahdollistaa harvaan asutuilla seuduilla ja pienillä paikkakunnilla ympärivuorokautisesti:

- henkeä pelastavan avun turvaamisen
- kotiympäristön onnettomuuksien ja tulipaljojen ehkäisyn
- kotiin vietävät terveydenhuollon päivystykselliset palvelut
- kattavan ja saumattoman yhteistyön eri sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen ammattilaisten välisesti

Moniammatillisen (ensihoitaja ja pelastaja) yksikön toimintaa on suunnattu muualla kiireellisille ja kiireettömille ensihoidon ja pelastustoimen tehtäville sekä kansalaisten valitustehtäviin (ohjaus ja neuvonta sekä ennaltaehkäisy) lakisääteisten tehtävien ja palvelutasopäätösten mukaisesti. Yksikön toimintaan on sisältynyt esim. kiireelliset ensihoitotehtävät ja ensihoidon järjestäminen tilannepaikalla, hätäkeskuksen välittämät tehtävät, hoidon tarpeen arviointi, turvapuhelinhälytystehtävät, kotihoitoa avustavat tehtävät (esim. nostot), siirtokuljetukset, saattohoitotehtävät, asumisturvallisuuden tarkastukset, päivystyksessä avustaminen, alkoholipuhallutukset, poliisin pyytämät alkoholiverinäytteiden ottaminen, vierianalytiikan tuominen kotiolosuhteisiin ja muihin terveydenhuollon työympäristöihin, potilaiden evakuointi ja tiedustelu palokuntatehtävillä. Toiminnan esittely ja koulutukset esim. yleisötapahtumissa, päiväkodeissa ja kouluissa, ensivastetoimijoille, sopimus- ja puolivakinaisille palokunnille, organisaation sisäisesti, alkusammutuskoulutukset ja harjoituksissa avustaminen. Ohjauksellisesti yksikkö toteuttanut esim. puhelinneuvontaa. Tarkistustehtävien osalta toiminta toteutunut myös esim. kansalaisten yhteydenottojen perusteella.

Puumalassa toteutettava moniammatillinen pilotti

Pilotin tarkoituksena on toteuttaa ensihoidon ja pelastustoimen perinteisten tehtävien rinnalla toimintamalli, jonka avulla tuotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kotiin vietäviä palveluita Puumalassa läheisyysperiaatteella.

Pilotin tavoitteet:

- selvittää terveystoimen ja pelastustoimen päällekkäisten tehtävien määrää ja tilanteiden hoitamista
- seurata ensihoitopalvelun potilaiden tavoittamisaikojen toteutumista riskialueluokittain
- seurata pelastustoimen toimintavalmiusaikojen toteutumista
- selvittää, millaisia terveydenhuollon toimintamalleja voitaisiin hyödyntää palvelujen saatavuuden takaamisessa myös maaseutualueilla

Puumalaan perustetaan moniammatillinen yksikkö, joka suorittaa ensihoidon ja pelastustoimen tehtäviä ja hoitaa lisäksi ajanvarauksen kautta kotisairaala-tehtäviä sekä tukee tarkoituksen mukaisia kotiin vietäviä palveluita. Se toimii lisänä ja turvaten ympärivuorokautista lähtövalmiutta.

Moniammatillisen yhteistyön tavoitteena on poistaa päällekkäistä työtä, nopeuttaa hoidon tarpeen arviointia, tukea ikääntyvien kotona selviytymistä ja vähentää päivystyskäyntejä. Tarvittaessa yöaikaan yksikköä voidaan käyttää kotisairaala-toimintojen tukemiseen myös lähialueiden kunnissa.

Yhteistyökumppanit:

Essote hanketoimijat ja eri toimintayksiköt kuten kotisairaala, tilannekeskus (SOTE TIKE), monitoimijapäivystys, Puumalan kunta, Puumalan kotihoito, Puumalan palvelukeskus, hätäkeskus, IT-tuki (yhteyksien osalta), muut viranomaiset esim. poliisi ja palvelunkäyttäjät. Muut esim. järjestöt ja yhdistykset yhteistyön hyödyntäminen, paikalliset yritykset esim. hälytyslaitteiden hankkimiseksi ja asentamiseksi. Yhteistyömahdollisuudet ovat hyvin laaja-alaisia ja uudenlaisia yhteistyömuotoja kehitetään matalan kynnyksen periaatteella todennettuihin tarpeisiin vastaten.

Ajankohtaisia asioita:

- ensihoidon ja pelastuslaitoksen palvelutasonpäätökset on hyväksytty
- ensihoidon sisäinen henkilöstörekrytointi päättynyt moniammatilliseen yksikköön hakemiseksi
- ESPL sisäinen rekrytointi menossa moniammatilliseen yksikköön hakemiseksi
- tammikuun aikana käynnistetään henkilön koulutukset ristikkäin molemman tahon puolesta
- yksikön toiminnan sijoittaminen ja tilajärjestelyt selviämässä piakkoin
- YAMK opiskelija rekrytoitu tekemään aiheesta opinnäytetyö
- yksikön operatiivisen aloittaminen suunniteltu 8.3.21

Lähteet:

Hankesuunnitelma – Puumalan moniammatillinen yksikkö. Julkaisematon lähde.

Hankesuunnitelma – Moniammatilliset yksiköt hyvinvointialueella. Liite 2. Sisäministeriö. Julkaisematon lähde.

Pelastustoimen ja ensihoitopalvelun moniammatillinen yksikkö tehokkaasti ihmisen turvana. Joensuu, Norri-Sederholm, Huhtakangas, Lammintakanen, Kokki, Heiskanen, Kurola ja Koponen. 2018. Pelastusopisto. Kuopio.

Työturvallisuus pelastustoimen ja ensihoitopalvelun uusissa työmuodoissa. Honkavuo, Lammintakanen & Norri-Sederholm. 2019. Pelastusopisto. Kuopio.